Lainsäädäntö ja hallinto/Yrityslainsäädäntö
Markku Rajamäki

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle
TyV@eduskunta.fi

Muistio

18.3.2021

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan lausuntopyyntö 8.3.2021 / HE 4/2021 vp

Elinkeinoelämän keskusliitto EK:n asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain muuttamisesta

Kiitämme lausuntomahdollisuudesta ja toteamme seuraavaa:

HE 4/2021 vp.:
Kannatamme esitettyä lain muutosta, jonka tavoite, lasten suojeleminen, on erittäin tärkeä ja esitetty oikeus on hyvin perusteltu. On hyvä, että lasten kanssa työskentelemään tulevien mahdollinen rikostausta olisi mahdollista tarkistaa myös sellaisissa tehtävissä, jotka eivät ennalta tiedetysti tulisi kestämään kolmea kuukautta tai pidempään yhden vuoden aikana yhtäjaksoisesti tai osissa. Tällä voi olla merkitystä myös harkittaessa uusia määräaikaisuuksia tai vakinaistamista tehtävään.

Pidämme perusteltuna, että kyseessä olisi työnantajan oikeus, ei velvollisuus. Tämä on perusteltua huomioiden sijaistustilanteiden äkillisyys; sijainen on tyypillisesti välttämätöntä saada nopeasti, usein tunneissa, aloittamaan työt ja mikäli kyseessä olisi velvollisuus, siitä väistämättä seuraisi viiveitä työn aloittamisessa. Mikäli toimintaa järjestävä taho joutuisi tällöin toimimaan vajaaresursseilla, siitä seuraisi ongelmallisia tilanteita lasten turvallisuuden takaamisen ja myös järjestävän tahon vastuiden kannalta.

Lakialoite LA 1/2019 vp.:
Aloitteessa esitetään, että työnantajilla olisi lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain soveltamisalaan kuuluvissa työsuhteissa oikeus pyytää työntekijää esittämään rikostaustaotteensa myös työsuhteen aikana vuoden välein, kun nyt rikostaustaote on mahdollista pyytää vain työsuhteen alussa. Tämä toteutettaisiin lisäämällä lakiin uusi 3 a §.

Kannatamme esitystä. Olisi hyvä, jos työnantajalla olisi myös työsuhteen aikana oikeus pyytää työntekijää esittämään rikostaustaotteensa. Pyydämme valiokuntaa huomioimaan kuitenkin sen, että turvallisuusselvityslain (19.9.2014/726) mukaiset turvallisuusselvitykset on mahdollista uusia huomattavasti nyt esitettyä harvemmin eli viiden vuoden

välein. Olisi nähdäksemme hyvä pohtia, tulisiko uusimisoikeuden aikavälin olla molemmissa sama.

Lakialoite 2/2019 vp.:
Aloitteessa esitetään, että lain 2 §:n 3 momentissa oleva soveltamisalarajaus poistetaan ja lakia sovellettaisiin tämän jälkeen kaikkiin lain soveltamisalan piirissä oleviin tehtäviin työ- tai virkasuhteen kestosta riippumatta eli näin myös alle kolmen kuukauden työsuhteissa.

Emme kannata sitä, että rikostaustaotteen tarkistaminen olisi velvoittavaa myös lyhyissä, alle kolmen kuukauden työsuhteissa. Sen sijaan kannatamme hallituksen esityksessä esitettyä työnantajan oikeutta rikostaustan tarkistamiseen näissä tilanteissa. Katsomme, että oikeus rikostaustan selvittämiseen luo työnantajalle oikeasuhtaiset ja riittävät keinot lasten suojelun toteuttamiseksi, kun huomioidaan työnantajan velvollisuudet ja vastuu toimintansa asianmukaisuudesta.

Työnantajalla on kaikissa tilanteissa vastuu toimintansa asianmukaisuudesta ja myös lainsäädäntöön kirjattujen henkilöstön mitoitusnormien toteutumisesta. Mitoitusnormien tarkoituksena on turvata lasten turvallisuus ja asianmukainen hoito ja mitoitusnormien on täytyttävä kaiken aikaa. Rikostaustan selvittämiseen liittyvät vaatimukset eivät saa johtaa tilanteisiin, että palveluita tuottava työnantaja joutuisi toimimaan vajaalla henkilöstöllä sen vuoksi, että muutoin ammattitaitoiselta ja pätevältä lyhytaikaiselta sijaiselta puuttuu lähtötilanteessa rikostaustan selvittäminen ja muita sijaisia ei siinä tilanteessa ole saatavilla.